

Jahiomaduste kindlakstegemine metslinnu leidmisel. (ML)

Kinnitatud EJTÜ juhatuse koosolekul 22.04.2016
Kinnitatud EKL juhatuses 04.05.2016, protokoll nr 5

- **Jahikatse eesmärk ja kohaldamisala**

Seisukoerte jahikatse peamine eesmärk on toetada seisukoerte tõuaretust, katsetades osalevate koerte kasutusomadusi ja innustada nende tõugude harrastajaid võimalikult laialdaselt osalema seisukoerte jahikultuuri arendamisel.

- **Katse iseloom**

2.1 Katsel hinnatakse koerte otsingut saagi leidmiseks ja saagitööd maastikul või metsas elava loodusliku või looduslikult kasvatatud saaklinnuga. Vastavalt katseklassile katsetatakse lisaks toomist ja teavitamist, samuti pööratakse tähelepanu koera iseloomule ja üldmuljele.

2.2 Katsed jaotuvad:

- Üldised
- Ühingute/klubide liikmete vahelised katsed ja võistlused
- Tõusisesed katsed ja võistlused.

- **Osalemisõigus ja selle piirangud**

Koera osalemise õigust katsel kontrollib vastutav katsekorraldaja või kohtunik.

Katse korraldajal on õigus piirata katsel osalevate koerte arvu vastavalt jõusolevatele reeglitele.

Koer võib samal katsel osaleda vaid ühe korra.

- Katsel saavad osaleda kõik FCI 7. tõurühma kuuluvad vähemalt 9 kuu vanused koerad, kes on kantud Eesti Kennelliidu (EKL), mõne muu FCI liikmesorganisatsiooni või FCI partneri registrisse ja kellega on lubatud jahieeskirja kohaselt jahti pidada.

Katsele lubatakse koerad, kes on katsele registreeritud EJT ja katse korraldaja poolt sätestatud korras.

Indleva emasega võib katset sooritada vaid katse korraldaja nõusolekul ja siis, kui teised samale päevale registreeritud koerad on katse sooritamise lõpetanud.

3.2 Katsel ei tohi osaleda:

- koer, kes ei ole vaktsineeritud Eesti Kennelliidu või ametiasutuste eeskirjade kohaselt
- emane koer 40 päeva enne ja 42 päeva pärast poegimist
- haige koer
- indlev emane ilma korraldaja nõusolekuta
- agressiivselt käituv koer
- koer, kelle juht või omanik on katsekohtuniku pereliige
- võitjaklassis osalev koer, kes on samalt kohtunikult juba järgu saanud.

- **Katse korraldamine**

Katse korraldamiseks on vajalik kooskõlastus Eesti Jahikoerte Tõuühingult. Rahvusvahelise katse korraldamiseks on vajalik FCI nõusolek.

4.1 Katset võivad korraldada EKL-i poolt tunnustatud tõuühingud ja -klubid, jahindusorganisatsioonid ja Eesti Kennelliit.

4.2 Katse registreerimise ja osavõtjate katsele registreerimise korra kehtestab Eesti Jahikoerte Tõuühing (edaspidi EJTÜ).

4.3 Katse korraldamise nõusoleku ja katse organiseerimise eest vastutab katset taotlev organisatsioon.

- Katset hindab kehtiva hindamispädevusega seisukoerte jahikatse kohtunik.

4.5 Katse ajal võivad katsetamisalal viibida koerajuht, kohtunikud, kohtuniku abiline, kuni 2 harjutuskohtunikku ning EJTÜ või EKL-i poolt määratud vaatleja. Kõik katsetamisalal viibijad on kohustatud täitma katset hindava kohtuniku korraldusi.

4.6 Rahvusvahelist katset ei saa korraldada, kui katsele on registreerunud vähem kui 6 koera.

- Katse peab olema kõigis olulistes aspektides praktilise jahi sarnane.
- Katsel otsitavateks lindudeks võivad olla metsa-, põllu- ja soolinnud, kellele on jahiseaduse ja –eeskirjade järgi lubatud jahti pidada.
- Loodusliku linnu puudumisel pannakse kasvatatud saaklinnud maastikule vähemalt 15 minutit enne katse algust. Linnud pannakse maastikule üksikult ja lahtiselt, andes neile võimaluse liikuda ja lendu tõusta. Iga osaleva koera peale tuleb arvestada vähemalt 2 lindu ja kõige enam 4 lindu.

5. Katsele registreerimine ja osalemisest loobumine

5.1 Registreerimine

Katsele registreerimine toimub katsekorraldaja antud tähtaegade ja reeglite järgi. Kinnitus koera katsele registreerimisest antakse omanikule hiljemalt registreerimistähtaja lõppemisele järgneval päeval.

5.2 Loobumine

Osavõtutasu tagastatakse vaid mõjuva põhjusega loobujatele.

Mõjuvad põhjused loobumiseks on:

- alanud jooksu-aeg emasel koeral;
- 5.2.2 arsti või loomaarsti tõend haigestumise kohta. Tõend tuleb katsekorraldajale esitada hiljemalt 3 ööpäeva möödumisel viimasest katsepäevast;
- 5.2.3 väljakuulutatud katsekohtuniku vahetus võitjakklassis osaleva koera puhul, kes on antud kohtunikult juba järgu saanud;
- 5.2.4 katse edasilükkumine;

Loobumisest tuleb teatada katsekorraldajale enne katse algust. Muudel juhtudel jääb osavõtutasu tagastamine katsekorraldaja otsustada.

- **Pretensioonid**

Vastavalt jõusolevale Eesti Kennelliidu üldisele eeskirjale.

- **Hindamine**

Igas klassis kasutatakse kvaliteethindamist ning vastavalt tulemustele jagatakse välja nii mitu 1., 2. ja 3. järku, kui koerte sooritused väärt on. Arvesse võetakse ka hindamisest eraldi antud korraldused ja suunised.

Eri tõugu seisukoeri hinnatakse samade üldreeglite kohaselt tõuge üksteisest eristavaid omadusi arvesse võttes.

Kui koera seisangu ajal lind ennetavalt lendu tõuseb, on tulemuse kirja saamiseks tarvis tulistada püssilask õhku.

Koerte hindamisel võetakse arvesse: otsingut, saagitööd, toomist ja teavitamist, mis kõik on täpselt määratletud nende reeglitega liitavas eraldi juhises.

8. Katseklassid ja mõisted

8.1 Katseklassid

Noorteklass

Noorteklassis (NOO) võib osaleda koer, kellel ei ole vanust üle 24 kuu.

Avaklass

Avaklassis (AVA) võib osaleda koer, kellel puudub õigus osaleda võitjaklassis.

Võitjaklass

Võitjaklassis (VÕI) osaleb koer, kes on saavutanud avaklassis 1. järgu.

Välismaalase omanduses oleval välisregistri koeral on õigus osaleda selles klassis, kus tal on osalemisõigus oma kodumaal.

Punktide ja järkude määramine on täpselt käsitletud antud reeglitega liitavas eraldi juhises.

9. Koera vigastada saamine

Koera vigastada saamise korral tuleb tema katsesooritus katkestada. Katkestamise üle otsustab katset hindav kohtunik. Enne katkestamist sooritatud hindamine jääb jõusse.

10. Vastutuse määr

Koera omanik vastutab nii koera poolt põhjustatud kui koerale põhjustatud vigastuste eest.

11. Katse sooritamine

- Katse peab olema kõigis olulistest aspektides praktilise ja hi sarname.
- Hindamine katseklassides sooritatakse katsekohtuniku määratud järjekorras, arvestades sellega, mida katsekorraldaja on katse toimumise kohta teavitanud.
- Esimese katseosa sooritavad koerad kindlaks määratud järjekorras. Seejärel võib kohtunik järjekorda muuta, katsetades koeri enda valitud vabas järjestuses. Järjekorra muutusest tuleb koerajuhte teavitada.
- Koeri katsetatakse üldjuhul üksikshaaval.
- Katse sooritamise ajal ei või koer olla rihmastatud ja teda ei tohi puutada enne, kui kohtunik selleks loa annab.

12. Katse tulemused

12.1 Tulemuste kontroll

Katse korraldaja poolt kontrollitakse kõik arvutused ja kindlustatakse tulemuste kandmine EJTÜ vastavale katseprotokollile ning antakse need viivitamatult

kohtunikule kontrollimiseks. Kohtunik peab kinnitama katseprotokollid ja töötšempioni kandidaadi sertifikaadi oma allkirjaga.

12.2 Tulemuste saatmine

Katse korraldaja peab saatma kohtuniku kontrollitud ja kinnitatud katseprotokollid ning muud vajalikud koeraspetsiifilised dokumendid hiljemalt nädala möödudes Eesti Jahikoerte Tõuühingule.

13. Reeglite muutmine

- Seisukoerte jahikatse reeglitesse tehtavad muudatused võtab vastu ja kinnitab EJTÜ juhatus.
- Reeglid on jõus vähemalt 5 aastat, enne kui neid võib muutmiseks esitada. Eriti mõjuval põhjusel võivad EJTÜ ja EKL esitada avalduse katse reeglite muutmiseks ka enne määratud tähtaega.

14. Kaebused ja erimeelsused

Kaebused ja erimeelsused lahendatakse jõusolevate Eesti Kennelliidu üldiste reeglite alusel.

JUHISED KOHTUNIKULE SEISUKOERTE JAHIKATSE HINDAMISEKS

• Üldised juhised

1.1 Kohtunik loeb koerale tunnustuseks või veaks vaid seda, mida tema ise tunnistab, kogeb ja/või näeb. Kasutada võib ka abikohtunikke, kelle hindamist võetakse arvesse.

1.2 Katsel laseb jahipüssi kas kohtunik või katsetoimkonna poolt määratud isik, kes omab vastava tulirelva kasutamise luba. Võitjaklassis võib soovi korral vastava tulirelva kasutamise loa olemasolul jahipüssi lasta ka koerajuht ise.

1.3 Koerajuhi vahetamine katse ajal on lubatud vaid kohtuniku loal.

1.4 Katsesoorituse ajal võib koeral olla kaelas vaid puugivastane rihm, märkamist lihtsustav erksavärviline kaelarihm ja/või GPS-kaelarihm. Soovi korral võib koerale selga panna koera märkamist lihtsustava erksavärvilise vesti.

1.5 Koera võib juhtida käskude, käemärkide ja vilega. Koera innustamine tema katsesoorituse ajal on lubatud. Eesmärgiks on siiski koerajuhi vähene ja vähehäälneline toiming, samuti koera koostöösoovi, iseseisvat tegutsemistahet ja jahikirge ilmestav sooritus.

1.6 Koerajuht võib võitjaklassi katsel osaleda kõige rohkem kahe koeraga.

1.7 Kohtunik võib kõrvaldada katselt koerajuhi ja/või tema koera, kui koerajuht ei järgi korraldaja ja kohtuniku antud juhiseid, koerajuht seab ohtu üldise turvalisuse või märkustest hoolimata kasutab häirivalt vilet või häält.

1.8 Katse toimumise ajal peab koer olema lõastatud enne oma soorituse algust ja pärast oma soorituse lõppu.

1.9 Kohtunik võib hilinenud koera katselt kõrvaldada.

- **Koera kõrvaldamine katselt**

Koer kõrvaldatakse katselt, kui ta:

- käitub nii vastumeelselt ja ebakindlalt, et teda ei saa hinnata
- agressiivsuse tõttu osutub kasutuks
- jälitab korduvalt teist jahimaal tegutsevat jahikoera või segab muul viisil tema töö tegemist
- on sõnakuulmatu ja käitub korduvalt omaalgatuslikult
- soodsates tingimustes ajab ilma seisangut tegemata korduvalt linnu lendu
- jookseb korduvalt linnule peale
- ajab teadlikult lendu linnu, kellele teine koer teeb seisangut
- teeb mitmeid seisanguid tühjale, ilma linnuta kohale (tühiseisang)
- lahkub korduvalt ilma käsuta seisangust nii, et ajab linnu lendu
- ajab taga lindu või muud jahisaaki
- keeldub tervet lindu käsu peale lendu ajamast
- häirib teisi koduloomi
- haugub otsingu ajal korduvalt, on häirivalt häälekas
- osutub paugu- või saagipelglikuks.

- **Osasooritused ja hindamine**

- OTSING

3.1.1 Otsingu eesmärk on maastikul oleva saaklinnu kindel ja kiire leidmine ning sellele seisangu tegemine. Koera iseseisev tegutsemine on väärtus, kuid koerajuht võib koera juhtida saaklindu lendu ajamata käskude, käemärkide ja vilega.

Hindepunktid moodustuvad koera otsingu viisist ja otsingu tulemuslikkusest. Koera stiil ega nt. peasend ei mõjuta hindamist.

3.1.2 Koera liikumistempo peab üldiselt olema kiire, selgelt saagi poole pürgiv kerge galopp. Saagi või selle jälgi mööda minnes on lubatud ka aeglasem liikumine saagi asukoha täpsustamiseks. Muudel juhtudel loetakse aeglast, sõrgis liikumist otsingul veaks, välja arvatud koeratõugudel, kelle loomuomadusse see kuulub. Otsingu ajal kõnnis liikuvat koera ei arvestata.

3.1.3 Kordamist loetakse veaks. Selle all mõeldakse sama lõhna korduvat ajamist, enda või teise koera jooksujälgede jätkuvat kordamist koos pidevate vastutuules otsingutega jahitöös edenemata.

3.1.4 Koera otsingumuster ja kiirus peavad sobituma valitsevate tuule- ja maastikuoludega. Otsingul tuleb maastik katta nii, et saaklind ei jääks otsingualal koerale avastamata.

3.1.5 Otsingu ulatus ja edenemine, samuti koostöö, on sobivad, kui koerajuht võib koera ootamata või kiirust lisamata jätkata liikumist maastikul valitud suunas nii, et koer kohandab oma otsingu koerajuhi liikumise järgi.

3.1.6 Otsingul hinde hea (4) või suurepärane (5) saamiseks peab sooritus lõppema saagi leidmisega ja sellele seisangu tegemisega. Otsingu hinnet alandavad koera ebaõnnestumised otsingualal oleva saaklinnu leidmisel või

seisangu tegemisel, kui kohtunik näeb, et koeral oli seisangu tegemise võimalus.

3.1.7 Otsingu hindamine erinevates klassides

Noorteklassis tuleb hinnata koera loomupäraseid jahiomadusi, nagu jahikirge, otsingu ulatust ja kiirust, tuule ja maastiku kasutust, samuti saaklinnu leidmisvõimet ja seisangut. Noorteklassis peab otsing toimuma vastutuult. Otsinguvigu hinnatakse leebemalt kui teistes katseklassides.

Avaklassis nõutakse koeralt igas suhtes koolitatumat, kestvamat ja kogenumat otsingut kui noorte klassis. Koer peab näitama piisavat kuuletumist ning suutma kohandada otsingut maastiku ja tuule järgi. Otsing peab olema maastikku kattev ja koer peab olema kontrollitav erinevates maastikuoludes.

Võitjaklassis on nõuded otsingule muus osas samad mis avaklassis, aga koer peab suutma iseseisvamalt tegutseda.

Otsingu hindamine lõpeb koera seisanguga saagi ees või kui koer otsinguosa lõppedes rihmastatakse.

3.2 SAAGITÖÖ

3.2.1 Koera saagitöö hindamine käsitleb seisangut, paigalpüsimise võimet, sööstu/lenduajamist ja käitumist saagi õhku tõusmisel ning püssilaskmisel. Olenemata sellest, kuidas ava- ja võitjaklassi katsel saaklinnu lastakse, hinnatakse lisaks koera käitumist saagi maha kukkudes.

Saagitöö eesmärgiks on koera seisang saaklinnu ees, kelle õhku ajamisel jahioludes tuleb lasta püssi koera läheduses.

3.2.2 Tulemuseta seisanguks loetakse selline seisang, mida ei tehta saaklinnu ees.

3.2.3 Seisang

Seisang peab olema selge, kindel ja pinges. Koer võib lahkuda seisangust vaid koerajuhi käsu peale või jälitama maad mööda eemale liikuvaid linde või teavitama koerajuhti leitud saagist. Edasiseks tegutsemiseks peab koerajuht teavitama koera seisangust kohtunikku, kes annab seejärel loa saagitöö jätkamiseks.

3.2.4 Sööst ja lenduajamine

Sööst või lenduajamine võib toimuda vaid koerajuhi käsu peale, milleks kohtunik on andnud loa. See peab olema kiire ja energiline, toimuma nii, et kontakt koerajuhiga säiliks ja lõppema saagi õhikutõusmisega. Koerajuht ei või minna koerast ette. Koera tahte või julguse puudumine sööstul loetakse tõsiseks veaks.

Kui koer kaotab sööstul saagiga kontakti, võib ta teha lühikesi pöördeid/kuurve saagi uuesti leidmiseks. Kui saaklind sellisel viisil õhku tõuseb, ei loeta seda koerale nii suureks veaks kui saagi lenduajamist selle ees seisangut

tegemata. Kohtunik annab teada, millal ta näeb/fikseerib koeral kontakti katkemise saagiga ja nõuab uut seisangut, et saagitöö saaks positiivse tulemuse.

3.2.5 Käitumine saagi õhkutõusmisel

Saagi õhkutõusmisel ja selle pihta laskmisel peab koer jääma rahulikult paigale. Järgnemine on koera jooksmine õhkutõusnud saaklinnule järele, mida loetakse veaks. Kui saagile järgnev ava- ja võitjaklassi koer käsu peale koheselt ei peatu, loetakse viga tõsiseks ja koer kõrvaldatakse katselt. Noorteklassis on lubatud kerge järgnemine lühikest maad, kuid mitte kõrgema hinde saamiseks saagitöös. Kui saagile järgnev noorteklassi koer käsu peale ei peatu, siis saagitöö eest tulemust ei saa.

3.2.6 Käitumine saagi allatulistamisel ja selle langemisel

Ava- ja võitjaklassis võib saagitöö käigus tulistada saaki kohtuniku äranägemise järgi. Saagi tulistamisel ja selle langemisel peab koer püsima rahulikult paigal.

Koer ei või saagitöö käigus allatulistatud saaki ilma loata ära tuua. Püssilasu peale omaalgatuslik toomine tähendab toomissoorituse mittetäitmist ja saagitöö hindepunkte alandatakse. Avaklassis püssilasu peale omaalgatuslikult saagi toonud koera saab hinnata kõige kõrgemalt 3. järguga.

3.2.7 Ava- ja võitjaklassis ei saa koerale anda 1. järku, kui tal ei ole sooritatud vähemalt kahte saagitööd.

3.3 TOOMINE

Toomise eesmärgiks on allatulistatud saaklinnu kindel ja kiire leidmine ning toomine koerajuhile. Koer peab tooma koerajuhi käsu peale, milleks kohtunik on andnud loa.

Kui koera seisangul ei tulistata lindu alla, tuleb saagitöö selles osas ning toomine sooritada nii, et surnud saaklind visatakse varjatud kohast koerajuhi ja tema kõrval istuva koera vaateväljas nendest umbes 20–30 meetri kaugusele. Viskaja peab olema soorituse ajal varjatud. Kui lind on õhus, siis tulistatakse lask püssist. Noorte- ja avaklassis peab laskja asetsema koera suhtes diagonaalselt ja relv peab osutama laskevälja suunas. Võitjaklassis võib koerajuht ka ise tulistada. Koer peab seejärel tooma käsu peale linnu ära. Kui koer siiski toob omaalgatuslikult ilma käsuta, tähendab see kõikides katseklassides toomissoorituse mittetäitmist ja saagitöö hindepunkte alandatakse. Avaklassis püssilasu peale omaalgatuslikult saagi toonud koera võib hinnata kõige kõrgemalt 3. järguga.

Saagi toomisel tuleb tähelepanu pöörata koera haardele ja oskusele kanda saaki vastavalt selle kaalule ja suurusele. Veaks loetakse, kui koer pillab toomise ajal saagi maha või närib seda. Soorituse järel peab koer otsemat teed pöörduma kiiresti koerajuhi juurde tagasi. Saagi loovutamine koerajuhile peab toimuma istudes ja koerajuhi käsu peale, kui selleks on kohtuniku käest eelnevalt luba saadud.

Koerale loetakse tunnustuseks, kui ta katse sooritamise käigus toob omaalgatuslikult koerajuhile maastikult leitud surnud, haavatud või vigastatud saagi.

3.4 TEAVITAMINE

Teavitamise all mõeldakse seda, et koer tuleb omaalgatuslikult või koerajuhi antud vilesignaali peale piiratud nähtavusega maastikul või nägemisulatusest väljaspool olevat koerajuhti teavitama ülesleitud saagist. Muul moel antud käsklusi ei arvestata.

Koerajuht peab informeerima kohtunikku koera teavitamisest.

Hindamisel tuleb pöörata tähelepanu sellele, kui lihtsalt tuleb koer teavitama, kui selgelt ta väljendab saagi leidmist ja kuidas ta peab ühendust koerajuhiga saagi juurde tagasi naastes.

Kui koer ajab saagi juurde naastes selle ilma käsuta lendu, tuleb sooritust hinnata teavitamisena, kuid selle eest ei või anda kõrgemat hinnet.

Vilesignaali peale sooritatud ja omaalgatuslikku teavitamist hinnatakse samaväärselt.

Teavitamise hinnet alandatakse, kui teavitamise ootamine kestab üle 10 minuti. Kui võitjaklassi koer ei tule teavitama, võib teda katsetada uuesti teise saagitöö raames. Kui koer ka teisel katsel ei tule teavitamisele, siis loetakse sooritus mitteamarvatuks.

4. Punktide ja järkude määramine.

4.1 Iga osasooritusele antakse üks järgnevatest hinnetest:

Hinne 5 = suurepärase sooritus
Hinne 4 = hea sooritus
Hinne 3 = keskpärane sooritus
Hinne 2 = rahuldav sooritus
Hinne 1 = nõrk sooritus
Hinne 0 = puudulik sooritus
Hinne – = ei proovinud sooritust

4.2 Osasooritused, nende koefitsiendid, hinded ja kõrgeimad punktisummad on järgmised:

Noorteklass

	Koefitsient	Hinne	Kõrgeim punktisumma
Otsing	9	1–5	45
Saagitöö	8	1–5	40

Toomine	3	1–5	15
	Maksimumpunktid		100

Avaklass

	Koefitsient	Hinne	Kõrgeim punktisumma
Otsing	9	1–5	45
Saagitöö	7	1–5	35
Toomine	4	1–5	20
	Maksimumpunktid		100

Võitjaklass

	Koefitsient	Hinne	Kõrgeim punktisumma
Otsing	7	1–5	35
Saagitöö	6	1–5	30
Toomine	3	1–5	15
Teavitamine	4	1–5	20
	Maksimumpunktid		100

4.3 Miinimumpunktisummad järkude saamiseks on järgnevad:

- NOORTE-, AVA- ja VÕITJAKLASSI 1. järk = vähemalt 80 punkti
- NOORTE- ja AVAKLASSI 2. järk = vähemalt 60 punkti
- VÕITJAKLASSI 2. järk = vähemalt 70 punkti
- NOORTE- ja AVAKLASSI 3. järk = vähemalt 40 punkti
- VÕITJAKLASSI 3. järk = vähemalt 60 punkti